

Kinderen doen kennis en ervaring op in de praktijk

Gedurende twintig dagdelen per schooljaar bezoeken basisschoolkinderen enkele boerderijen in Vorden om er te leren en te werken. Het principe van de boerderijschool blijkt een groot succes te zijn. Kinderen leren op een andere manier te kijken naar de herkomst van voedsel en naar het boerenbedrijf in het algemeen.

## Levend leren op de boerderij

Sinds een jaar of twee zijn Louise en Bert Wagenvoort, samen met Ben Lichtenberg en Monique Nijenhuis, bezig met de boerderijschool op hun bedrijf. Louise Wagenvoort legt uit: 'Mijn eigen kinderen groeien op op een boerderij, en dit wil ik andere kinderen ook laten ervaren. Het is prachtig om te zien hoe vreemde kinderen zich snel verbinden aan ons, aan onze boerderij en aan de dieren. En ook is het mooi om te zien hoe ieder kind zijn kwaliteiten en vaardigheden heeft. Kinderen leggen verbanden die ze op school niet zomaar leggen. Primaire ervaringen geven kinderen inzicht en verduidelijking. En de pure vragen van de kinderen zorgen ervoor dat wij onszelf meer boer voelen omdat we benadrukt krijgen waar we mee bezig zijn.'

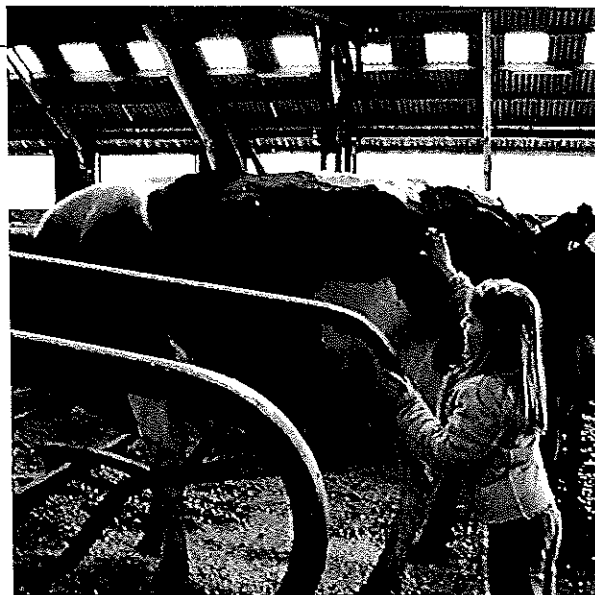
### Boerderijschool

Er komen elke week vier klassen bij op het bedrijf. Vooral de boerinnen houden zich bezig met de kinderen, maar ook de boeren worden belaagd met vragen en opmerkingen als de kinderen hen zien. Elke week krijgen de kinderen vooraf op school al informatie over wat er gebeurd is op de boerderij. Er is een kalfje geboren, of de phytophthora is toegeslagen in de aardappelen of er is een dier gestorven; de kinderen weten al een beetje wat er te zien of te doen valt als ze komen. Louise Wagenvoort: 'Ze rennen direct op een ziek dier af! Een vaste klus is het onderhouden van een groentetuintje. Ze staan soms versteld hoe hard een courgette kan groeien. Trots nemen ze de grote vruchten mee naar huis, net zoals de kroppen sla, de radijsjes en na de vakantie de aardappelen. Alle kinderen vinden het leuk, er is er geen één die de kantjes er van afloopt en dat is toch wel heel bijzonder!'

### Voorwaarden

'Niet iedereen is geschikt voor dit werk,' vertelt Louise Wagenvoort. 'Het is vooral belangrijk dat je je eigen enthousiasme voor het leven en werken op de boerderij wilt overdragen aan kinderen. Daarvoor

is wel veel geduld nodig. Bovendien moet je je inleven in de kinderen, zodat je een beetje kunt zien wat een bepaald kind leuk vindt. Ook moet je oprecht verwonderd en enthousiast kunnen zijn over die groei van de courgette of dat een kalfje 'zomaar' melk gaat drinken. Het was een feest om de kinderen de dekking van een koe te laten meemaken. Zo gaat het bij mensen ook, flapte ik eruit, waarna er natuurlijk een gejuich en gejoel opging bij de kinderen. Ze leggen de link met mensen direct en dat is juist zo mooi aan educatie op de boerderij. Elke levende ervaring is er één die ze de rest van hun leven niet meer vergeten. Zelfs sommige kindertjes hier uit de Achterhoek staan verbaasd dat je melk uit de uier in een bekertje kan spuiten en dat dan kan opdrinken! Wij drinken thuis echte melk, zei een jochie die dit zag. Wat is dat dan, vroeg ik. Nou, dat is melk uit een pak, zei die jongen. Later bij de bespreking van de middag schaamde hij zich; had-ie toch geleerd dat echte melk uit een koe komt en niet uit een pak.'



De boerderij biedt veel leerzame taken die gekoppeld kunnen worden aan de lesstof van school.

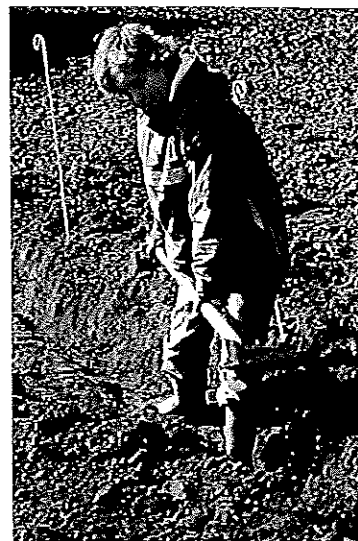
### Diepe ervaringen

Louise Wagenvoort: 'De kinderen leren nog meer door ze een heel proces te laten ervaren. We hebben een klein veldje haver gezaaid. Het kiemen van de zaadjes is al een hele ervaring, en dat de haverplantjes er in het begin uitzien als gras maar dat het toch geen gras is, is ook spannend. Dan gaan de planten bloeien en komt er een hangende tros met zaden aan. Ze zien de zaden groeien. Na de zomer gaan ze de zaden oogsten en malen en worden er op het bedrijf koekjes gebakken. Elk stukje in dit proces is al een ervaring maar het hele proces is nog veel belangrijker.' Kinderen leggen door dit soort ervaringen ook in andere zaken eerder verbanden. Paard rijden met kinderen is ook zo'n belevenis. 'Paarden zijn grote dieren en voor sommige kinderen is het al een hele overwinning om op de rug van een paard te zitten en hem te laten draven. Voor andere kinderen gaat dat net te ver. Die willen niet draven en die zeggen dat ook. Later wordt daar in de bespreking op terug gekeken: het is goed dat kinderen hun eigen grenzen kennen en daar naar handelen,' vertelt Louise Wagenvoort.

### Uitbreiding project

Er zijn nu vier scholen en vier boeren actief in dit project van Stichting De Boerderijschool. De resultaten zijn zo goed, dat er in 2009 meer scholen en boeren mee kunnen gaan doen. Scholen en boeren worden dan gedurende twee jaar begeleid bij het opstarten en uitwerken van deze intensieve vorm van boerderijeducatie. De inzet is om een structurele verbinding tussen een school en een boerderij tot stand te brengen, waarbij scholen na twee jaar het onderwijsconcept boerderijschool in hun leerplan hebben verankerd en hiervoor geld op hun begroting gereserveerd hebben. ■

Meer weten: bel Stichting De Boerderijschool, projectleider Evelyn Schreurs (0575-520102) of mail naar: boerderijschool@itscol.nl



### 'OP DE BOERDERIJ GEBRUIKEN LEERLINGEN AL HUN ZINTUIGEN'

Maria Rielbergen is leerkracht op de basisschool Het Hoge in Vorden. Ze heeft daarvoor jarenlang op allerlei boerderijen in binnen- en buitenland gewerkt. Omdat ze uit ervaring weet dat een boerderij een rijke leeromgeving voor kinderen is, is ze twee jaar geleden met haar school in het pilotproject De Boerderijschool gestapt. Ze heeft contact opgenomen met Natuurmonumenten, afdeling De Graafschap om boeren te vinden in de buurt van Vorden. Daar zijn een paar melkveebedrijven op gesprongen, zoals dat van Bert en Louise Wagenvoort en dat van Ben Lichtenberg en Monique Nijenhuis.

Maria: 'Kinderen ervaren met al hun zintuigen het leven op de boerderij. De kinderen leren niet alleen door iets te lezen, iets alleen te bekijken, maar ze leren hier met heel hun lijf. De boerderij biedt veel taken die gekoppeld kunnen worden aan de lesstof van school. Bijvoorbeeld de oppervlakte uitrekenen van een aardappelveld om te weten hoeveel aardappelen je moet gaan poten. Het is ook heel mooi om te zien hoe de kwaliteiten van kinderen naar boven komen. Bijvoorbeeld een meisje dat zich op school niet goed kan concentreren op een taak, maar dat op de boerderij wel kan. Er zijn kinderen bij die ADHD-gedrag vertonen, maar als ze aan het werk zijn, herken je ze bijna niet meer terug!'

#### Pilot

Tussen maart en oktober gaat groep 6 van basisschool Het Hoge elke donderdag van 12.00-15.00 uur samen met de leerkracht en 2 ouders op de fiets naar de boerderij van Louise en Bert Wagenvoort. Ze eten eerst hun meegebrachte lunch op. Dan worden de kinderen in 4 groepjes verdeeld en begint 'het werk': hun eigen tuin van 3 m<sup>2</sup> bijhouden, dieren voeren, kaas maken, hokken schoonmaken, kijken hoe een koe gedekt wordt, zieke dieren verzorgen enzovoort.

De kosten van deze pilot worden betaald met subsidies van o.a. de provincie Gelderland en het ITO Fonds 'Ontwikkeling Duurzame Land- en Tuinbouw'. De boeren krijgen een vergoeding van ca € 200,- per dagdeel.

Maria Rielbergen: 'Het effect op de leerlingen is dat ze de kennis die ze opdoen op de boerderij beter onthouden, ze krijgen meer moed om bijvoorbeeld een dier te aaien. Ze ontwikkelen zelfstandigheid en doorzettingsvermogen en ze leren hun grenzen te vinden. De motoriek wordt verbeterd én de conditie omdat ze dingen moeten sjouwen en kruiwagens moeten duwen. En op de langere termijn gaan kinderen de link leggen tussen hun eten en hoe het gemaakt wordt en waar het vandaan komt.'